

УДК 378(460)

ТРАДИЦІЇ ФОНДОВОЇ ПОЛІТИКИ НІМЕЧЧИНИ ЩОДО ФІНАНСОВОЇ ПІДТРИМКИ ОБДАРОВАНОЇ МОЛОДІ

кандидат педагогічних наук, Пивовар Ю. О.

Харківський національний педагогічний університет ім. Г. С. Сковороди, Україна, м. Харків

Німеччина вирізняється своєю розвинутою системою соціальної підтримки обдарованої особистості, завданням якої є надання можливості розкриття та використання творчого потенціалу молоді для зміцнення країни та розвитку німецької науки й виробництва. Сприяння розвитку юних талантів відбувається як на державному, так і на приватному рівні, основна роль у якому відводиться соціально-педагогічній політиці фондів. Стаття має за мету аналіз традиції залучення приватної ініціативи до фінансової підтримки обдарованих, а також висвітлення актуального стану системи духовної та матеріальної допомоги молодих талантів у ФРН. Особлива увага приділяється дослідженню напрямом діяльності фондів.

Ключові слова: обдарованість, соціальна підтримка, фонди, менторинг, мігранти.

Пивовар Ю. О. Традиции фондовой политики Германии по вопросам финансовой поддержки одарённой молодёжи / Харьковский национальный педагогический университет имени Г. С. Сковороды, Украина, г. Харьков

Германия отличается своей развитой системой социальной поддержки одаренной личности, задачей которой является предоставление возможности раскрытия и использования творческого потенциала молодежи для укрепления страны и развития немецкой науки и производства. Содействие развитию

юных талантов происходит как на государственном, так и на частном уровне, основная роль в котором отводится социально-педагогической политике фондов. Целью статьи является анализ традиций привлечения частной инициативы в финансовой поддержке одаренных, а также изучение актуального состояния системы духовной и материальной помощи молодых талантов в ФРГ. Особое внимание уделяется исследованию направлениям деятельности фондов.

Ключевые слова: одарённость, социальная поддержка, фонды, менторинг, мигранты.

Pyvovar Y. O. Traditions of German policy on financial support to talented young people / Kharkiv National Pedagogical University after G. S. Skovoroda, Ukraine, Kharkiv

Germany stands out for its well-developed system of social support for gifted person, whose task is to provide disclosure and use the creative potential of young people to strengthen the country and the development of German science and production. Promoting young talent is both the public and the private level, in which the main role is given to social and educational policy funds. The article aims to analyze tradition of attracting private initiative for gifted financial support and coverage of the current state of spiritual and material support young talents in Germany. Special attention is given to research areas of activity.

Key words: gifted youth, social support, funds, mentoring, migrants.

Вступ. На жаль, сьогодні є складним етапом розвитку цивілізованого суспільства, зважаючи на зростаючу політичну й економічну нестабільність, знецінення світових моральних цінностей, насильство тощо. Європа завжди була осередком збереження світової культури, духовності, нерідко – притулком для геніїв,

суспільних діячів та талановитих митців. Об'єктом дослідження було обрано одну з найвпливовіших європейських держав – Федеративну Республіку Німеччину, яка навіть на тлі сучасних політико-економічних негараздів вирізняється своєю розвинутою системою соціальної підтримки обдарованої особистості, що має за мету надання можливості розкриття та використання творчого потенціалу молоді для зміцнення країни та розвитку німецької науки й виробництва. Сприяння розвитку юних талантів відбувається як на державному, так і на приватному рівні, основна роль у якому відводиться соціально-педагогічній політиці фондів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Варто зазначити, що із створенням в Україні цілісної загальнодержавної системи роботи з обдарованими учнями і студентами, а також поглибленням міжнародного співробітництва в цій галузі значно виріс науковий інтерес до проблеми організації навчання в Європі, зокрема в Німеччині, та став ширшим спектр наукових праць: питання методико-дидактичної організації навчання, підготовки професійних кадрів, особливості роботи окремих навчальних закладів висвітлені в наукових статтях, кандидатських та докторських дисертаціях О. Бочарової, Л. Данілової, Л. Кокоріної, Л. Чухно та ін. На жаль, проблема історичних віх та сучасного стану фінансової підтримки німецьких молодів талантів залишається не достатньо дослідженою, що звужує перспективи інтеграції ідей німецької освітньої політики в сучасну українську систему навчання молоді.

Постановка завдання. Метою статті є ознайомлення з традиційними шляхами надання психологічної та фінансової підтримки обдарованої молоді Німеччини, а також висвітлення актуальної проблематики діяльності фондів сприяння розвитку особистості.

Виклад основного матеріалу. Сучасна освітня політика Німеччини в галузі сприяння розвитку обдарованої особистості керується принципами забезпечення культурної інтеграції, національної терпимості та соціальної гомогенності. У країні здійснюється дворівнева психологічна та фінансова підтримка обдарованих дітей із сімей мігрантів на державному рівні та з боку приватної ініціативи, а також успішно функціонують програми спеціальної підготовки фахівців у галузі інтеркультурної педагогіки.

Оскільки здійснення фінансової підтримки особистості з високими здібностями із залученням приватного сектору в Німеччині має багату традицію (від меценатства в країні часів феодального устрою до створення товариств, громадських об'єднань та фондів у сучасній демократичній державі), не є дивним, що політику меценатства ФРН беруть за приклад у багатьох країнах світу. Отже, розвиток ідеї стосовно виховання і навчання обдарованої особистості у Німеччині має характерні особливості та історичні передумови. Це пов'язано з багатою історією федеративного устрою країни. Як відомо, в епоху Середньовіччя територія сучасної Німеччини входила до складу інших європейських держав, тому її освітні імперативи збагатилися здобутками різних культур та історичних традицій.

У середньовічній Німеччині поширеною формою соціальної підтримки молоді були меценатство, патронаж з боку приватних осіб і церкви, соціальні фонди підтримки сиріт та дітей з бідних сімей. Так, у 1507 році був заснований перший у Німеччині соціальний фонд Аугсбургу та у 1516 році – Фонд імені Валентина Остертага, які допомагали здібним дітям і молоді у навчанні та розвитку їхніх здібностей до музики, мистецтва, літератури та науки [2]. Зазначимо, що ці фонди не припинили свого існування і сьогодні, а також поширили свою діяльність на весь німецькомовний європейський

простір.

Метою залучення приватного сектору ФРН до підтримки обдарованої молоді є створення сприятливих умов у відповідності до здобутків наукового прогресу для навчання високоінтелектуального, духовно розвиненого й соціально мобільного громадянина німецького демократичного суспільства. Ключовими напрямками діяльності приватних товариств і фондів є наступні:

- фінансування наукових і мистецьких проектів молодих науковців;
- здійснення правової, політичної і соціальної підтримки обдарованих дівчат та жінок;
- організація конкурсів, олімпіад та інших змагань для обдарованих учнів і студентів;
- матеріальне забезпечення семінарів та конференцій, які проводилися для викладачів і батьків обдарованої молоді;
- організація менторингу, тобто спеціальної професійної підготовки психолога, педагога чи соціального працівника, що допомагає діагностувати обдаровану особистість та створити адекватні умови для її розвитку;
- здійснення матеріального заохочення здібних учнів, студентів і молодих науковців.

Одним із найстаріших приватних фондів Німеччини є Фонд Олександра фон Гумбольдта, відомого німецького науковця, діяча культури, мецената, заснований у 1860 році в Берліні. Спектр його діяльності колосальний: кожного року стипендіатами програм фонду стають тисячі школярів, студентів, дослідників, юристів та митців. Його основними завданнями є:

- пошук здібної та обдарованої молоді у сфері соціальної (політика, дипломатія, менеджмент) та науково-технічної творчості, допомога у отриманні належної освіти, сприяння розвитку здібностей та допомога у працевлаштуванні;

- розвиток наукової думки, створення необхідних умов для впровадження проектів і розробок, втілення творчих досягнень, науково-технічних розробок на виробництві та в інших соціальних галузях (економіка, політика, суспільно-громадська діяльність тощо).

Варто зазначити, що багато приватних фондів, що функціонують у Німеччині сьогодні, було створено у період між 60-ми та 80-ми роками в Західній Німеччині: Фонд імені Херті, за підтримки якого проходить один із найпопулярніших конкурсів «Молодь досліджує», Фонд Гемсхорн, пріоритетним напрямом діяльності якого є організація менторингу з координаційним центром у кожній із 16 федеральних земель, та інші.

Таким чином, діяльність приватних товариств Німеччини стосується не лише фінансової допомоги обдарованої молоді, але й фахової підготовки спеціальних педагогічних і соціальних кадрів. На основі вивчення документальної бази та статутів окремих фондів можна стверджувати, що 90-і роки відзначаються особливою увагою саме до проблем фінансової підтримки професійної підготовки кадрів до роботи з обдарованими. Так, у 1995 році було створено асоціацію «Медіатренінг» спільно з Фондом імені Клауса Чіри, яка сприяла розвитку комунікативної компетенції викладачів, а також займалася відкриттям навчальних програм із створення інтерактивних презентацій, використання методу моделювання тощо для навчання обдарованих учнів і студентів, що значною мірою сприяло ефективному використанню ними навчального часу під час виконання творчих наукових проектів.

Одним із нових перспективних напрямів роботи приватних фондів на сьогодні є підтримка молодих талантів із сімей мігрантів та біженців. Основним завданням таких фондів є розпізнавання обдарованості на фоні психолого-педагогічних проблем та мовних бар'єрів. За останні декілька років у ФРН було створено більше двадцяти приватних фондів сприяння розвитку здібних школярів та студентів, які створюють актуальну базу обдарованих-іноземців у віці від 12 до 35 років, допомагають їм вивчити німецьку мову, скласти необхідні іспити та вступити до навчальних закладів Німеччини. Крім того, ці організації надають психологічну допомогу обдарованим та їх родинам. Цікавим прикладом є Гамбурзький Фонд підтримки молодих мігрантів, заснований у 2008 році, який ініціює щорічні менторські проекти щодо сприяння духовного розвитку обдарованих студентів іноземного походження. У 2016 році стипендія цього фонду досягла 2000 євро, тобто є однією з найвищих у країні [5].

Висновки. У Німеччині здійснюється різнопланова підтримка обдарованої молоді з боку держави та приватних організацій. Головні засади німецької сучасної фондової політики є прикладом для розбудови системи приватної підтримки талантів в Україні. Перспективною галуззю досліджень може стати вивчення специфіки роботи фондів з питань розвитку обдарованих школярів та студентів із сімей мігрантів, що на сьогодні є актуальною та пріоритетною галуззю соціальної політики ФРН.

Література:

1. *Садикова О. Основні етапи розвитку інтеркультурного виховання у сучасній системі освіти Німеччини / О. Садикова // Порівняльна професійна педагогіка: наук. журнал / За ред. Н. М. Бідюк. – К. – Хмельницький: ХНУ, 2012. – с. 67 – 74.*

2. Diem I. *Erziehung und Migration* / I. Diem, F.-O. Radtke // *Grundriß der Pädagogik*. – Bd. 3. – 1999. – S. 78–89.

3. Heinbockel A. *Hochbegabte. Erkennen, Probleme, Lösungswege* / A. Heinbockel. – Münster, 2001. – 169 S.

4. Nieke W. *Multikulturelle Gesellschaft und interkulturelle Erziehung. Zur Theoriebildung in der Ausländerpädagogik* / W. Nieke // *Die Deutsche Schule*. – № 4. – 1986. – S. 462–473.

<http://www.stiftung-fuer-migranten.de/>

References:

1. Sadykova O. *Osnovni etapy rozvytku interkulturnogo vykhovannya u suchasniy systemi osvity Nimechiny* / O. Sadykova // *Porivnjalna profesiyna pedagogika: nauk. journal* / Za red. N.M. Bidyuk. – K. - Khmelnytskyi: KNU, 2012. – s. 67 – 74.

2. Diem I. *Erziehung und Migration* / I. Diem, F.-O. Radtke // *Grundriß der Pädagogik*. – Bd. 3. – 1999. – S. 78–89.

3. Heinbockel A. *Hochbegabte. Erkennen, Probleme, Lösungswege* / A. Heinbockel. – Münster, 2001. – 169 S.

4. Nieke W. *Multikulturelle Gesellschaft und interkulturelle Erziehung. Zur Theoriebildung in der Ausländerpädagogik* / W. Nieke // *Die Deutsche Schule*. – № 4. – 1986. – S. 462–473.

<http://www.stiftung-fuer-migranten.de/>